the condition of the whole class is inferred from that of the part. पर्याप्तो श्लोकः पुलाकः स्थाल्या निदर्शनाय। Mbh. 1. 4. 23; लिङ्गस्य पूर्ववत्त्वाच्चोदनाशब्दसामान्यादेकेनापि निरूप्येत यथा स्थालीपुलाकेन। ...एतन्न्यायपूर्वकं लिङ्गमेकत्रापि दृश्यमानं तुल्यन्यायानां सर्वेषां धर्मवत्तां ज्ञापयति। यथा स्थाल्यां तुल्यपाकानां पुलाकानामेकमुपमृद्यान्येषामपि सिद्धतां जानाति। ŚB. on MS. 7. 4. 12; cf. Mar. " शितावरून भाताची परीक्षा. "

स्थूणानिखननन्यायः The maxim of digging or fixing in the post. As a stake or post to be firmly fixed in the ground is again and again moved and thrust inward, so this maxim is used when one (say, a disputant) adds several corroborative illustrations, arguments etc. to strengthen and confirm still more his strong position. आक्षेपपूर्विका हि परिहारोक्तिर्विवक्षितेऽर्थे स्थूणानिखनन्यायेन दृढां बुद्धिमुत्पादयति। Ś. B. on Br. Sut. 3. 3. 53; 2. 1. 34; 3. 4. 2; यदि स एव निर्णयः, किमर्थमाक्षेपः। दार्ढ्यार्थः, स्थूणानिखननवत्। ŚB. on MS. 7. 2. 1; cf. Marathi "खुंटा हलवून बळकट करणें."

स्नेहदीपन्यायः The illustration of oil in a lamp. The burning of a lamp depends on oil as its feeder; if oil is over, the lamp automatically is extinguished. So there is the relation of cause and effect between स्नेह and दीप. वपुषा करणोज्झितेन सा निपतन्ती पतिमप्यपातयत्। ननु तैलनिषेकबिन्दुना सह दीपार्चिरुपैति मेदिनीम्॥ R. 8. 38; निर्विष्टविषयस्नेहः स दशान्तमुपेयिवान्। आसीदासन्ननिर्वाणः प्रदीपार्चिरिवोषसि॥ ibid. 12. 1; यावत्तैलं तावदाख्यानम्।

स्फटिकलौहित्यन्यायः The simile of the redness of the crystal. This redness is due to the proximity of a red object; such as a rose (जपाकुसुम) etc. अन्यदीयगुणग्रहणाग्रहणे च रक्तस्फटिकवस्त्रमालिन्यादिन्यायेनान्यदीयगुणेनैव अनुरञ्जनाननुरञ्जने विवक्षिते। Kuval. under the figure अतद्गुण; नानाविधवस्तूनां वर्णान् धत्ते यथामलः स्फटिकः। तद्वदुपाधिगुणभावितस्य भावं विभुर्धत्ते॥ १६॥ विगतोपाधिः स्फटिकः स्वप्रभया भाति निर्मलो यद्वत्। चिद्दीपः स्वप्रभया तथा विभातीह निरुपाधिः॥ ६१॥ परमार्थसार.

स्वभावो दुरतिक्रमः Nature is hard to overcome. यः स्वभावो हि यस्य स्यात् तस्यासौ दुरतिक्रमः। श्वा यदि क्रियते राजा स किं नाश्नात्युपानहम्॥ H. 3. 56; एकस्य न क्रमः क्वापि वैचित्र्यं च समस्य न। शक्तिभेदो न चाभिन्नः स्वभावो दुरतिक्रमः॥ कुसुमाञ्जलि 1. 7; "Nature, to be commanded, must be obeyed." Bacon; cf. Mar. "स्वभावाला औषध नाहीं."

स्वामिभृत्यन्यायः The maxim of master and servant. It is used to mark the relation of the feeder and the fed, or the supporter and the supported, subsisting between any two objects. न हि साम्ये सत्युपकार्योपकारकभावो भवति। न हि प्रदीपौ परस्परस्योपकुरुतः। ननु चेतनमपि कार्यकारणं स्वामिभृत्यन्यायेन भोक्तुरुपकरिष्यति। न, स्वामिभृत्ययोरप्यचेतनांशस्यैव चेतनं प्रत्युपकारकत्वात्। Ś. B. on Br. Sut. 2. 1. 4; 2. 3. 43.

हस्तामलकन्यायः The simile of a myrobalan on hand. It is used to denote an evident result or reward, requiring no proof. It stands for a self-evident fact. वाक्यमप्रतिबद्धं सत् प्राक्परोक्षावभासिते। करामलकवद् बोधमपरोक्षं प्रसूयते॥ cf. Marāthī "हातचा मळ."

हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः (Ki. 1.4; 14.63.) Words which are salutary and persuasive and arrest attention are difficult to find. सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयान्न ब्रूयात् सत्यमप्रियम्। प्रियं च नानृतं ब्रूयादेष धर्मः सनातनः॥ Mb.; अप्रियस्य च पथ्यस्य वक्ता श्रोता च दुर्लभः। Rām.

हंसकाकन्यायः The maxim of a goose and a crow. It is used to denote the chasm which could never be bridged between the proverbially superior and the inferior. इभतुरगशतैः प्रयान्ति मूढा गुणवन्तो विबुधाश्चलन्ति पद्भ्याम्। गिरिशिखरगतापि काकपङ्क्तिः पुलिनगतैर्न समेति राजहंसैः॥ Subhāṣ.; प्रासादशिखरारूढः काको न गरुडायते। Mb.

हंसबकन्यायः The maxim of a goose and a crane. It is used to denote the permanent distinction between these two and a reliable truth and the best thing becoming a butt of laughter at the hands of the ignoramus. हंस श्वेतो बकः श्वेतः को भेदो बकहंसयोः। नीरक्षीरपृथक्कारी हंसो हंसो बकः बकः॥; "कस्त्वं लोहितलोचनास्यचरणो", "हंसः", "कुतो", "मानसात्", "किं तत्रास्ति", "सुवर्णपङ्कजवनं नीरं सदा निर्मलम्। रत्नानां निचयाः सुवर्णलतिका वैदूर्यरोहाः क्वचित्", "मण्डूका अपि सन्ति तत्र", "न", "बकैराकर्ण्य हीहीकृतम्"॥

होलाकाधिकरणन्यायः Vide Dictionary p. 1767.

ह्रदनक्रन्यायः The simile of an alligator in a lake. It is used of things which mutually aid or protect each other. See : वनसिंहन्याय.

Bibliography : (1) लौकिकन्यायाञ्जलि (A Handful of Popular Maxims) प्रथमः, द्वितीयः तृतीयो भागश्च by Colonel G. A. Jacob (Second Edition, revised and enlarged). (2) भुवनेशलौकिकन्यायसाहस्री (Abbreviation लौ. न्याय.) पण्डितठाकुरदत्तशर्मविरचिता; संवत् 1965, शके 1830. (3) मीमांसाकोषः, प्रथमादिचतुर्थान्ता भागाः; संपादकः केवलानन्दसरस्वती (प्राज्ञपाठशालामण्डलग्रन्थमाला). (4) Mimāmsā Rules of Interpretation by Kisori Lal Sarkar; Tagore Law Lectures, 1905 (1909). (5) *Indian Linguistics*-Turner Jubilee volume I, 1958; "Four unexplained Nyāyas" by H. G. Narahari, Poona, pp. 92-94.